

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

18 päivänä joulukuuta 2014*

Ennakkoratkaisupyyntö — Kuluttajansuoja — Kulutusluotto — Direktiivi 2008/48/EY —
Velvollisuus tietojen antamiseen ennen sopimuksen tekoa — Velvollisuus arvioida luotonottajan
luottokelpoisuus — Todistustaakka — Todistelusäännöt

Asiassa C-449/13,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka tribunal d'instance d'Orléans (Ranska) on esittänyt 5.8.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 12.8.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

CA Consumer Finance SA

vastaan

Ingrid Bakkaus,

Charline Bonato, omaa sukua Savary, ja

Florian Bonato,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Bay Larsen sekä tuomarit K. Jürimäe, J. Malenovský, M. Safjan ja A. Prechal (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: hallintovirkamies V. Tourrès,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 10.7.2014 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- CA Consumer Finance SA, edustajanaan avocat B. Soltner,
- Ranskan hallitus, asiamiehinnään D. Colas ja S. Menez,
- Saksan hallitus, asiamiehinnään T. Henze ja J. Kemper,
- Espanjan hallitus, asiamiehenään A. Rubio González,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

— Euroopan komissio, asiamiehinä M. Owsiany-Hornung ja M. Van Hoof,
kuultuaan julkisasiamiehen 11.9.2014 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY (EUVL L 133, s. 66 ja oikaisu EUVL 2009, L 207, s. 14, EUVL 2010, L 199, s. 40 ja EUVL 2011, L 234, s. 46) 5 ja 8 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asioissa, joissa asianosaisina on yhtäältä CA Consumer Finance SA (jäljempänä CA CF) ja toisaalta yhdessä asiassa Ingrid Bakkaus ja toisessa asiassa Charline Bonato, omaa sukua Savary, ja Florian Bonato (jäljempänä yhteisesti luotonottajat) ja jotka koskevat vaatimuksia tämän yhtiön luotonottajille myöntämistä henkilökohtaisista lainoista maksamatta olevien määrien suorittamisesta luotonottajien laiminlyötyä niiden maksamisen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 2008/48 johdanto-osan 7, 9, 19, 24 ja 26–28 perustelukappale kuuluvat seuraavasti:

”(7) Kulutusluottoja koskevien toimivien sisämarkkinoiden syntymisen helpottamiseksi on tarpeen säätää yhdenmukaistetut yhteisön puitteet useilla keskeisillä aloilla. – –

--

(9) Täydellinen yhdenmukaistaminen on tarpeen, jotta varmistetaan, että yhteisön kaikki kuluttajat voivat käyttää hyväkseen etujensa korkeatasoista ja yhtäläistä suojaa ja jotta voidaan luoda aidot sisämarkkinat. Jäsenvaltioille ei tämän vuoksi olisi annettava mahdollisuutta pitää voimassa tai ottaa käyttöön kansallisia säännöksiä tässä direktiivissä vahvistettujen säännösten lisäksi. Tällaista rajoitusta olisi kuitenkin sovellettava ainoastaan silloin, kun kyse on tässä direktiivissä yhdenmukaistetuista säännöksistä. Jos tällaisia yhdenmukaistettuja säännöksiä ei ole, jäsenvaltioiden olisi vapaasti voitava pitää voimassa tai ottaa käyttöön kansallista lainsäädäntöä. – –

--

(19) Jotta kuluttaja voi tehdä päätöksensä täysin tietoisena kaikista tosiseikoista, hänen olisi saatava ennen luottosopimuksen tekemistä riittävät tiedot luottoehdoista ja luoton kustannuksista sekä velvollisuuksistaan; kuluttaja voi ottaa nämä tiedot mukaansa harkittaviksi. Jotta paras mahdollinen avoimuus ja tarjousten vertailtavuus voidaan varmistaa, näihin tietoihin olisi sisällyttävä erityisesti luoton todellinen vuosikorko, joka määritellään samalla tavalla kaikkialla yhteisössä. – –

--

(24) Kuluttajan on saatava kattavat tiedot ennen luottosopimuksen tekemistä riippumatta siitä, onko luoton markkinoinnissa mukana luotonvälittäjä. Ennen sopimuksen tekoa annettavia tietoja koskevia vaatimuksia olisi sen vuoksi yleensä sovellettava myös luotonvälittäjiin. – –

--

(26) – – Etenkin kasvavilla luottomarkkinoilla on tärkeää, että luotonantajat eivät ryhdy vastuuttomaan lainanantoon eivätkä myönnä luottoja arvioimatta ensin luottokelpoisuutta, ja että jäsenvaltiot toteuttavat tällaisen menettelyn estämiseksi tarvittavan valvonnan ja määrittävät tarvittavat keinot seuraamusten langettamiseksi näin menetteleville luotonantajille. Vastuun kunkin kuluttajan luottokelpoisuuden tarkistamisesta olisi kuuluttava luotonantajalle – –. Tätä varten luotonantajien olisi sallittava käyttää kuluttajan paitsi asianomaisen luottosopimuksen valmistelun myös pitkäaikaisen kaupallisen suhteen kuluessa toimittamia tietoja. Jäsenvaltioiden viranomaiset voisivat antaa myös asianmukaisia ohjeita ja opastusta luotonantajille. Myös kuluttajien olisi noudatettava varovaisuutta ja täytettävä sopimusvelvoitteensa.

(27) Ennen sopimuksen tekoa annettavista tiedoista huolimatta kuluttaja voi tarvita lisäapua päättääkseen, mikä luottosopimus tarjottujen tuotteiden joukosta soveltuu parhaiten hänen tarpeisiinsa ja taloudelliseen tilanteeseensa. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että luotonantajat antavat tällaista apua, joka koskee niiden kuluttajille tarjoamia luottotuotteita. Tarvittaessa kuluttajalle olisi yksilöllisellä tavalla selitettävä ennen sopimuksen tekoa annettavat asiaankuuluvat tiedot sekä tarjottujen tuotteiden olennaiset ominaisuudet siten, että kuluttaja voi ymmärtää niiden mahdolliset vaikutukset hänen taloudelliseen tilanteeseensa. Tapauksen mukaan tätä velvollisuutta avustaa kuluttajaa olisi sovellettava myös luotonvälittäjiin. Jäsenvaltiot voisivat säätää, milloin ja missä määrin kuluttajalle on annettava tällaisia selityksiä ottaen huomioon erityiset olosuhteet, joissa luottoa tarjotaan, kuluttajan avuntarve ja yksittäisten luottotuotteiden luonne.

(28) Luotonantajan olisi kuluttajan luottotilanteen arvioimiseksi haettava tietoa myös asiaankuuluvista tietokannoista; oikeudellinen ja todellinen tilanne voi edellyttää eri laajuisia hakuja. – –”

4 Direktiivin 2008/48 5 artiklan, jonka otsikko on ”Ennen sopimuksen tekoa annettavat tiedot”, 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ja 6 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Luotonantajan ja luotonvälittäjän on hyvissä ajoin ennen kuin luottosopimus tai tarjous sitoo kuluttajaa annettava kuluttajalle luotonantajan tarjoamien sekä mahdollisten kuluttajan ilmoittamien mieltymysten ja tietojen pohjalta eri tarjousten vertailemiseen tarvittavat tiedot, jotta tämä voi tehdä perustellun päätöksen luottosopimuksen tekemisestä. Tällaiset kirjalliset tai muulla pysyvällä välineellä olevat tiedot on toimitettava liitteessä II olevan ’Vakiomuotoiset eurooppalaiset kulutusluottotiedot’ -lomakkeen avulla. Luotonantajan katsotaan täyttäneen tässä kohdassa ja direktiivin 2002/65/EY 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyt tiedonantovaatimukset, jos hän on toimittanut ’Vakiomuotoiset eurooppalaiset kulutusluottotiedot’ -lomakkeen.

--

6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonantajat ja tapauksen mukaan luotonvälittäjät antavat kuluttajalle riittävät selvitykset, jotta kuluttaja kykenee arvioimaan, soveltuuko tarjottu luottosopimus hänen tarpeisiinsa ja taloudelliseen tilanteeseensa, tarvittaessa selittämällä 1 kohdan mukaiset ennen sopimuksen tekoa annettavat tiedot, tarjottujen tuotteiden olennaiset ominaisuudet ja niiden mahdolliset erityiset vaikutukset kuluttajaan, sekä myös kuluttajan suoritettavaksi tulevien maksujen laiminlyönnin seuraamukset. Jäsenvaltiot voivat mukauttaa tapaa ja laajuutta, jonka mukaisesti tätä apua on annettava, sekä sitä, kuka apua antaa, ottamalla huomioon luottosopimuksen tarjoamistilanteen erityisolosuhteet, henkilön, jolle sopimusta tarjotaan, ja tarjotun luottotyypin.”

- 5 Tämän direktiivin 8 artiklan, jonka otsikko on ”Velvollisuus arvioida kuluttajan luottokelpoisuus”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonantaja arvioi ennen luottosopimuksen tekemistä kuluttajan luottokelpoisuuden riittävien tietojen perusteella, jotka on voitu saada kuluttajalta, ja tarpeen mukaan asiaankuuluvasta tietokannasta haettujen tietojen perusteella. Jäsenvaltiot, joiden lainsäädännössä velvoitetaan luotonantaja arvioimaan ennen luottosopimuksen tekemistä kuluttajan luottokelpoisuus asiaankuuluvasta tietokannasta haettujen tietojen perusteella, voivat säilyttää tämän velvollisuuden.”

- 6 Kyseisen direktiivin 22 artiklan, jonka otsikko on ”Yhdenmukaistaminen ja direktiivin säännösten pakottavuus”, 2 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että kuluttajat eivät voi sitovasti luopua heille tämän direktiivin täytäntöön panemiseksi annettavien tai tätä direktiiviä vastaavien kansallisten säännösten nojalla kuuluvista oikeuksista.

3. Jäsenvaltioiden on lisäksi huolehdittava siitä, että niiden tämän direktiivin täytäntöön panemiseksi antamia säännöksiä ei voida kiertää siten, että sopimukselle annetaan erityinen muoto, erityisesti yhdistämällä tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia luoton nostoja tai luottosopimuksia luottosopimukseen, joiden luonne tai tarkoitus tekisi mahdolliseksi välttää tämän direktiivin soveltaminen.”

Ranskan oikeus

- 7 Kulutusluottojen uudistamisesta 1.7.2010 annettu laki nro 2010-737 (loi portant réforme du crédit à la consommation; JORF 2.7.2010, s. 12001), jolla direktiivi 2008/48 on saatettu osaksi Ranskan sisäistä oikeutta, on sisällytetty kuluttajansuojalain (code de la consommation) L. 311-1 §:ään ja sitä seuraaviin pykäliin.

- 8 Tämän lain L. 311-6 §:ssä säädetään seuraavaa:

I. Ennen luottosopimuksen tekoa luotonantaja tai luotonvälittäjä antaa luotonottajalle kirjallisesti tai muulla pysyvällä välineellä eri tarjousten vertailemiseen tarvittavat tiedot, joiden avulla luotonottaja voi mieltymyksensä huomioon ottaen selvästi ymmärtää sitoumuksensa laajuuden. – –

II. Kun kuluttaja pyrkii tekemään luottosopimuksen myyntipaikassa, luotonantaja huolehtii siitä, että I momentissa mainitut tiedot välitetään hänelle myyntipaikassa.”

- 9 Kyseisen lain L. 311-8 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Luotonantaja tai luotonvälittäjä antaa luotonottajalle selvitykset, jotta tämä voi arvioida, vastaako tarjottu luotto hänen tarpeitaan ja taloudellista tilannettaan, erityisesti L. 311-6 §:ssä tarkoitettuun lomakkeeseen sisältyvien tietojen perusteella. Sen on kiinnitettävä luotonottajan huomio tarjotun luoton tai tarjottujen luottojen olennaisiin ominaisuuksiin ja seurauksiin, joita näillä luotoilla voi olla hänen taloudelliseen tilanteeseensa, myös maksujen laiminlyönnin tapauksissa. Nämä tiedot annetaan tarvittaessa luotonottajan ilmaisemien mieltymysten perusteella.

– –”

10 Saman lain L. 311-9 §:n sanamuoto on seuraava:

”Ennen luottosopimuksen tekemistä luotonantajan on tarkistettava luotonottajan luottokelpoisuus riittävien tietojen perusteella, joihin kuuluvat luotonottajan luotonantajan pyynnöstä toimittamat tiedot. Luotonantajan on haettava tietoja L. 333-4 §:ssä tarkoitettusta tietokannasta L. 333-5 §:ssä tarkoitettussa päätöksessä asetetuin edellytyksin.”

11 Kuluttajansuojalain L. 311-48 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos luotonantaja ei ole noudattanut L. 311-8 ja L. 311-9 §:ssä vahvistettuja velvollisuuksia, se menettää oikeuden periä korkoja joko kokonaan tai tuomioistuimen määräämässä suhteessa. – –

Luotonottajan on maksettava takaisin ainoastaan pääoma sovitun maksuaikataulun mukaisesti sekä tarvittaessa korot, joiden perimiseen luotonantaja ei ole menettänyt oikeutta. Luotonantajan on tällöin palautettava korkoina perityt määrät niiden maksupäivästä laskettuine laillisine korkoineen tai luettava ne luoton jäljellä olevan pääoman maksuksi.”

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

12 Bonaton puoliset tekivät 5.5.2001 erään liikkeenharjoittajan välityksellä CA CF:n kanssa sopimuksen 20 900 euron henkilökohtaisesta luotosta moottoriajoneuvon hankkimiseksi siten, että sopimuksen mukainen kiinteä vuotuinen korko oli 6,40 prosenttia ja todellinen vuosikorko 7,685 prosenttia.

13 Bakkaus teki 15.7.2011 CA CF:n kanssa sopimuksen 20 000 euron henkilökohtaisesta luotosta siten, että sopimuksen mukainen kiinteä vuotuinen korko oli 7,674 prosenttia ja todellinen vuosikorko 7,950 prosenttia.

14 Näiden lainojen takaisinmaksujen keskeydyttyä CA CF haastoi luotonottajat tribunal d’instance d’Orléansiin vaatien heidän velvoittamistaan maksamaan kyseisten luottojen jäljellä olevat määrät korkoineen.

15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin otti viran puolesta huomioon sen, että kuluttajansuojalain L. 311-48 §:n 2 momentin mukaan oikeus korkoihin saattaa olla menetetty, koska CA CF ei asiaa käsiteltäessä esittänyt luotonottajille annettavaksi säädettyä lomaketta, jossa mainitaan luotonottajille ennen sopimuksen tekoa annettavat tiedot, eikä mitään muutakaan asiakirjaa, joka voisi osoittaa, että CA CF olisi täyttänyt tietojenantovelvollisuutensa luotonottajia kohtaan ja velvollisuutensa arvioida heidän luottokelpoisuutensa.

16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että direktiivissä 2008/48 ja sen saattamiseksi osaksi Ranskan oikeutta annetussa laissa nro 2010-737 luotonantajille asetetaan tietojenanto- ja selvitysvelvollisuuksia, joiden tarkoituksena on antaa luotonottajalle mahdollisuus perusteltuun päätökseen luottosopimuksen tekemisessä. Missään kyseisen direktiivin tai kyseisen lain säännöksessä ei kuitenkaan vahvisteta sääntöjä luotonantajien velvollisuuksien täyttämistä koskevasta todistustaakasta eikä todistelusääntöjä.

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa luotonantajan velvollisuudesta toimittaa kuluttajalle ”vakiomuotoiset eurooppalaiset kulutusluottotiedot”-lomake, että tässä tapauksessa CA CF ei ole esittänyt tällaista lomaketta. Yhtiö ei myöskään ole esittänyt asiakirjoja, jotka liittyvät sen selvitysvelvollisuuteen, eikä se ole myöskään ottanut kantaa tämän selvityksen puuttumiseen. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa kuitenkin, että Bakkausin allekirjoittamaan sopimukseen sisältyy vakiolauseke, joka on sanamuodoltaan seuraava: ”Minä allekirjoittanut Bakkaus Ingrid vahvistan saaneeni vakiomuotoiset eurooppalaiset kulutusluottotiedot -lomakkeen ja tutustuneeni siihen”. Kyseinen tuomioistuin katsoo, että tällainen lauseke saattaa aiheuttaa vaikeuksia,

jos sen oikeusvaikutuksena on todistustaakan kääntäminen kuluttajan vahingoksi. Sama tuomioistuimisto katsoo, että tämäntyyppinen lauseke saattaa tehdä kuluttajalle vaikeaksi tai jopa mahdottomaksi käyttää oikeuttaan kiistää luotonantajalle kuuluvien velvoitteiden täysimääräinen täyttäminen.

- 18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimisto toteaa luotonottajien luottokelpoisuuden arvioinnista, että CA CF on Bakkausia koskevassa asiassa esittänyt Bakkausin allekirjoittaman ilmoituksen tuloistaan ja velvoitteistaan sekä Bakkausin tuloja koskevan asiakirjanäytön, jonka Bakkaus oli toimittanut CA CF:lle, mutta ettei näin ole tapahtunut Bonaton puolisoita koskevassa asiassa.
- 19 Tämän vuoksi tribunal d'instance d'Orléans päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko direktiiviä [2008/48] tulkittava siten, että luotonantaja on velvollinen näyttämään toteen lainsäädännöstä, jolla direktiivi on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä, johtuvien velvoitteidensa asianmukaisen ja täysimääräisen täyttämisen luottosopimuksen tekemisen ja täytäntöönpanon yhteydessä?
- 2) Onko direktiivi [2008/48] esteenä sille, että luotonantajan velvoitteiden asianmukainen ja täysimääräinen täyttäminen voidaan näyttää toteen yksinomaan luottosopimukseen sisältyvällä vakiolausekkeella, jonka mukaan kuluttaja vakuuttaa luotonantajan täyttäneen velvoitteensa, jos sen tueksi ei esitetä luotonantajan antamia luotonottajalle toimitettuja asiakirjoja?
- 3) Onko direktiivin [2008/48] 8 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kuluttajan luottokelpoisuus tarkistetaan ainoastaan kuluttajan ilmoittamien tietojen perusteella tarkistamatta niitä tehokkaasti muilla keinoin?
- 4) Onko direktiivin [2008/48] 5 artiklan 6 kohtaa tulkittava siten, ettei luotonantaja ole voinut antaa kuluttajalle riittäviä selvityksiä, jos se ei ole etukäteen varmistanut hänen taloudellista tilannettaan ja tarpeitaan?

Onko direktiivin [2008/48] 5 artiklan 6 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kuluttajalle annettavat riittävät selvitykset saadaan ainoastaan luottosopimuksessa mainituista sopimusta koskevista tiedoista ilman erityistä asiakirjaa?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ja toinen kysymys

- 20 Ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään, jotka on syytä tutkia yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimisto tiedustele lähinnä yhtäältä, onko direktiiviä 2008/48 tulkittava siten, että luotonantajalla on näyttövelvollisuus siitä, että tämän direktiivin 5 ja 8 artiklassa ja direktiivin täytäntöön panemiseksi annetuissa kansallisen oikeuden säännöksissä säädetyt sopimuksen tekoa edeltävät velvoitteet on täytetty asianmukaisesti ja täysimääräisesti, ja toisaalta, voiko luottosopimukseen sisällytetty vakiolauseke, jonka mukaan kuluttaja myöntää luotonantajan täyttäneen velvollisuutensa mutta jonka tueksi ei esitetä luotonantajalta peräisin olevia kuluttajalle luovutettuja asiakirjoja, riittää näyttöksi luotonantajalle ennen sopimuksen tekemistä kuuluvien tiedonantovelvollisuuksien asianmukaisesta täyttamisestä.
- 21 Aluksi on syytä korostaa, että kysymyksissä tarkoitetuilla sopimuksen tekoa edeltävillä velvollisuuksilla edistetään direktiivin 2008/48 tavoitteen saavuttamista; kyseisenä tavoitteena on – kuten kyseisen direktiivin johdanto-osan seitsemännessä ja yhdeksännessä perustelukappaleesta ilmenee – säätää kulutusluottojen osalta täydellisestä ja pakottavasta yhdenmukaistamisesta useilla keskeisillä aloilla,

minkä katsotaan olevan tarpeen, jotta varmistetaan, että Euroopan unionin kaikki kuluttajat voivat käyttää hyväkseen etujensa korkeatasoista ja yhtäläistä suojaa, ja jotta voidaan helpottaa kulutusluottoja koskevien toimivien sisämarkkinoiden syntymistä (ks. tuomio LCL Le Crédit Lyonnais, C-565/12, EU:C:2014:190, 42 kohta).

- 22 Siltä osin kuin asiassa on kyse ensinnäkin luotonantajan velvollisuudesta näyttää toteen, että se on täyttänyt direktiivin 2008/48 5 ja 8 artiklassa säädetyt velvollisuutensa antaa kuluttajalle asianmukaiset tiedot ja arvioida hänen luottokelpoisuutensa, ja toiseksi näiden velvollisuuksien noudattamista koskevasta todistelumenettelystä, on kuitenkin todettava, ettei direktiivissä ole minkäänlaisia säännöksiä tästä asiasta.
- 23 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun asiaa koskevia unionin säännöksiä ei ole annettu, menettelysäännöt, joilla pyritään turvaamaan unionin oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet, annetaan jäsenvaltioiden menettelyllistä autonomiaa koskevan periaatteen nojalla kunkin jäsenvaltion sisäisessä oikeusjärjestyksessä, edellyttäen kuitenkin, että nämä menettelysäännöt eivät saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäisiä tilanteita (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa olla sellaisia, että unionin oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate) (ks. mm. tuomio Specht ym., C-501/12–C-506/12, C-540/12 ja C-541/12, EU:C:2014:2005, 112 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 24 Vastaavuusperiaatteesta on todettava, ettei unionin tuomioistuimella ole käytettävissään seikkoja, jotka antaisivat aiheen epäillä pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan sääntelyn yhteensopivuutta tämän periaatteen kanssa.
- 25 Tehokkuusperiaatteen osalta on syytä muistuttaa, että kaikkia sellaisia tapauksia, joissa on kyse siitä, tekeekö kansallinen menettelysääntö unionin oikeuden soveltamisen mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi, on tarkasteltava siten, että huomioon otetaan tämän säännön merkitys koko menettelyssä, sen kulku sekä sen erityispiirteet eri kansallisissa elimissä (tuomio Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 26 Tässä tapauksessa on pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevan kansallisen säännösten osalta muistutettava, ettei sisäisen oikeuden säännösten tulkitseminen kuulu unionin tuomioistuimelle vaan tämä tehtävä kuuluu yksinomaan ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle.
- 27 On kuitenkin syytä täsmentää, että viimeksi mainitun periaatteen noudattaminen vaarantuisi, jos direktiivin 2008/48 5 ja 8 artiklassa säädettyjen veloitteiden noudattamatta jättämisestä koskeva todistustaakka olisi kuluttajalla. Kuluttajalla ei nimittäin ole käytettävissään keinoja osoittaa sitä, ettei luotonantaja ole toimittanut hänelle tämän direktiivin 5 artiklassa säädetyjä tietoja, eikä myöskään sitä, ettei luotonantaja ole arvioinut hänen luottokelpoisuuttaan.
- 28 Direktiivissä 2008/48 taattujen oikeuksien tehokas käyttö tulee sen sijaan turvatuksi kansallisen oikeuden säännöllä, jonka mukaan luotonantaja on lähtökohtaisesti velvollinen osoittamaan tuomioistuimessa, että se on asianmukaisesti täyttänyt sopimuksen tekoa edeltävät velvollisuutensa. Kuten tämän tuomion 21 kohdassa on muistutettu, tällaisen säännöksen tarkoituksena on kuluttajansuojan takaaminen niin, ettei luotonantajan oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin heikennetä suhteettomasti. Kuten julkisasiamies nimittäin on todennut ratkaisuehdotuksensa 35 kohdassa, huolellisesti toimivan luotonantajan on oltava tietoinen sille kuuluvien tiedonanto- ja selvitysvelvollisuuksien täyttämistä koskevien todisteiden keräämisen ja säilyttämisen välttämättömyydestä.

- 29 Ingrid Bakkausin tekemään luottosopimukseen sisältyvästä vakiolausekkeesta on todettava, ettei tällainen lauseke vaaranna direktiivissä 2008/48 tunnustettujen oikeuksien tehokasta toteutumista, jos tämä lauseke kansallisen oikeuden mukaan merkitsee ainoastaan sitä, että luotonottaja vahvistaa, että hänelle on luovutettu ”vakiomuotoiset eurooppalaiset kulutusluottotiedot” -lomake.
- 30 Tältä osin direktiivin 2008/48 22 artiklan 3 kohdasta ilmenee, ettei tällainen lauseke voi oikeuttaa luotonantajaa kiertämään velvollisuuksiaan. Kyseessä oleva lauseke on siten aihetodiste, jota luotonantajan on tuettava yhdellä tai usealla asiaan vaikuttavalla todisteella. Kuluttajalla on sitä paitsi aina oltava mahdollisuus vedota siihen, ettei hän ole ollut tämän lomakkeen vastaanottaja tai ettei luotonantaja ole tällä lomakkeella voinut täyttää sopimuksen tekoa edeltäviä tiedonantovelvollisuuksiaan.
- 31 Jos tällainen vakiolauseke sen sijaan merkitsisi kansallisen oikeuden mukaan sitä, että kuluttaja tunnustaa luotonantajan täyttäneen sopimuksen tekoa edeltävät velvollisuutensa täysimääräisesti ja asianmukaisesti, tällöin lauseke merkitsisi kyseisten velvollisuuksien täyttämistä koskevan todistustaakan kääntämistä tavalla, joka vaarantaa direktiivissä 2008/48 myönnettyjen oikeuksien tehokkaan toteutumisen. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on näin ollen tutkittava, onko tällä vakiolausekkeella sellainen todistusarvo, joka estää sekä kuluttajaa että tuomioistuinta asettamasta kyseenalaiseksi, onko luotonantajalle kuuluvat sopimuksen tekoa edeltävät tietojenanto- ja arvioimisvelvollisuudet täytetty asianmukaisesti.
- 32 Ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on kaiken edellä todetun perusteella vastattava, että direktiivin 2008/48 säännöksiä on tulkittava siten, että
- yhtäältä ne ovat esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan direktiivin 2008/48 5 ja 8 artiklassa säädettyjen velvollisuuksien noudattamatta jättämistä koskeva todistustaaka on kuluttajalla
 - toisaalta ne ovat esteenä sille, että tuomioistuimen olisi vakiolausekkeen perusteella katsottava kuluttajan myöntäneen, että luotonantajalle ennen sopimuksen tekoa kuuluvat velvollisuudet on täytetty täysimääräisesti ja asianmukaisesti, sillä tällainen lauseke merkitsee näiden velvollisuuksien täyttämistä koskevan todistustaakan kääntämistä tavalla, joka vaarantaa direktiivissä 2008/48 myönnettyjen oikeuksien tehokkaan toteutumisen.

Kolmas kysymys

- 33 Kolmannella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko direktiivin 2008/48 8 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kuluttajan luottokelpoisuus tarkistetaan ainoastaan kuluttajan ilmoittamien tietojen perusteella tarkistamatta niitä tehokkaasti muilla keinoin.
- 34 Direktiivin 2008/48 8 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että luotonantajan on ennen luottosopimuksen tekemistä arvioitava kuluttajan luottokelpoisuus riittävien tietojen perusteella, jotka on voitu saada kuluttajalta, ja tarpeen mukaan asiaankuuluvasta tietokannasta haettujen tietojen perusteella.
- 35 Tältä osin kyseisen direktiivin johdanto-osan 26 perustelukappaleessa todetaan, että vastuun kunkin kuluttajan luottokelpoisuuden tarkistamisesta olisi kuuluttava luotonantajalle kussakin yksittäistapauksessa ja että luotonantajien olisi sallittava käyttää kuluttajan paitsi asianomaisen luottosopimuksen valmistelun myös pitkäaikaisen kaupallisen suhteen kuluessa toimittamia tietoja. Tämän velvollisuuden tarkoituksena on siten saada luotonantajat toimimaan vastuuntuntoisesti ja välttää luottojen myöntämistä maksukyvyttömille kuluttajille.

- 36 Direktiivissä 2008/48 ei mainita tyhjentävästi tietoja, joiden avulla luotonantajan on arvioitava kuluttajan luottokelpoisuutta, eikä siinä myöskään täsmennetä, onko nämä tiedot tarkistettava ja millä tavoin ne olisi tarkistettava. Direktiivin 2008/48 8 artiklan 1 kohdan sanamuodossa saman direktiivin johdanto-osan 26 perustelukappaleen valossa luettuna päinvastoin annetaan luotonantajalle laaja harkintavalta sen määrittämisessä, riittävätkö luotonantajan käytettävissä olevat tiedot kuluttajan luottokelpoisuuden osoittamiseen ja onko luotonantajan varmistettava nämä tiedot muilla keinoilla.
- 37 Tästä seuraa, että luotonantajan on ensinnäkin arvioitava kussakin tapauksessa juuri tämän tapauksen erityisten olosuhteiden perusteella, ovatko nämä tiedot asianmukaisia ja riittäviä kuluttajan luottokelpoisuuden arvioimiseksi. Tässä yhteydessä näiden tietojen riittävyys voi vaihdella luottosopimuksen tekemiseen liittyvien olosuhteiden, kuluttajan henkilökohtaisen tilanteen tai sopimuksen kohteena olevan rahamäärän mukaan. Tämä arviointi voidaan tehdä kuluttajan taloudellista tilannetta koskevan asiakirjaselvityksen perusteella, mutta mikään ei estä luotonantajaa ottamasta huomioon mahdollisia ennakkotietojaan luotonhakijan taloudellisesta tilanteesta. Kuluttajan laatimia vahvistamattomia ilmoituksia ei kuitenkaan voida pitää sellaisinaan riittävinä, jollei niihin ole oheistettu asiakirjatodisteita.
- 38 Toiseksi ja tämän rajoittamatta direktiivin 2008/48 8 artiklan 1 kohdan toista virkettä, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat säilyttää lainsäädännössään luotonantajan velvollisuuden tietojen hakuun tietokannasta, direktiivissä 2008/48 ei velvoiteta luotonantajia järjestelmällisesti tarkistamaan kuluttajan antamien tietojen paikkansapitävyyttä. Kunkin yksittäistapauksen olosuhteiden mukaan luotonantaja voi joko tyytyä kuluttajan sille antamiin tietoihin tai katsoa, että näille tiedoille on saatava vahvistus.
- 39 Kolmanteen kysymykseen on edellä esitetyin perustein vastattava, että direktiivin 2008/48 8 artiklan 1 kohtaa on tulkittava yhtäältä siten, ettei se ole esteenä kuluttajan luottokelpoisuuden arvioimiselle pelkästään kuluttajan antamien tietojen perusteella, kunhan nämä tiedot ovat riittäviä ja kuluttajan pelkästään itse antamiin ilmoituksiin on oheistettu asiakirjatodisteet, ja toisaalta siten, ettei siinä velvoiteta luotonantajaa järjestelmällisesti tarkistamaan kuluttajan antamien tietojen paikkansapitävyyttä.

Neljäs kysymys

- 40 Neljännellä kysymyksellään, jossa on kaksi osaa, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedusteleo ensinnäkin, onko direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohtaa tulkittava siten, että luotonantajan ei voida katsoa antaneen kuluttajalle riittäviä selvityksiä, jollei se ole sitä ennen tarkistanut kuluttajan taloudellista tilannetta ja hänen tarpeitaan. Toiseksi kyseinen tuomioistuin tiedusteleo, onko tätä säännöstä tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kuluttajalle annetut riittävät selvitykset perustuvat ainoastaan luottosopimuksessa mainittuihin sopimussuhdetta koskeviin tietoihin eikä erillistä asiakirjaa ole laadittu.
- 41 Tämän kysymyksen ensimmäisen osan yhteydessä direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdasta ja sen johdanto-osan 27 perustelukappaleesta ilmenee, että kuluttaja voi tämän direktiivin 5 artiklan 1 kohdan nojalla ennen sopimuksen tekoa annettavista tiedoista huolimatta tarvita lisäapua päättääkseen, mikä luottosopimus tarjottujen tuotteiden joukosta soveltuu parhaiten hänen tarpeisiinsa ja taloudelliseen tilanteeseensa. Luotonantajan on siten annettava kuluttajalle asianmukaisella ja yksilöllisellä tavalla selvitykset, jotta kuluttaja kykenee arvioimaan, soveltuuko tarjottu luottosopimus hänen tarpeisiinsa ja taloudelliseen tilanteeseensa, tarvittaessa selittämällä ennen sopimuksen tekoa annettavat tiedot, tarjottujen tuotteiden olennaiset ominaisuudet ja niiden mahdolliset erityiset vaikutukset kuluttajaan, sekä myös kuluttajan suoritettavaksi tulevien maksujen laiminlyönnin seuraamukset.

- 42 Tässä tarkoitetun riittävien tietojen antamisvelvollisuuden tarkoitus on siten antaa kuluttajalle mahdollisuus tehdä tietyntyypistä luottosopimusta koskeva päätöksensä kaikista asiaan vaikuttavista seikoista tietoisena.
- 43 Kuten sen sijaan jo tämän tuomion 35 kohdassa on todettu, direktiivin 2008/48 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla velvollisuudella arvioida kuluttajan luottokelpoisuus on tarkoitus saada luotonantaja toimimaan vastuuntuntoisesti ja välttää se, että luotonantaja myöntäisi luottoa maksukyvyttömille kuluttajille.
- 44 Tämän direktiivin 5 artiklan samoin kuin sen 8 artiklan tarkoituksena on unionin kaikkien kuluttajien ja heidän etujensa korkeatasoisen ja yhtäläisen suojan turvaaminen.
- 45 Kumpikin näistä velvollisuuksista on sopimusta edeltävä, koska ne on täytettävä ennen luottosopimuksen tekemistä, muttei direktiivin 2008/48 5 ja 8 artiklan sanamuodosta eikä niiden tavoitteistakaan sen sijaan ilmene, että kuluttajan taloudellisen tilanteen ja hänen tarpeidensa arviointi olisi suoritettava ennen riittävien selvitysten antamista. Direktiivin näihin artikloihin perustuvilla kahdella velvollisuudella ei lähtökohtaisesti ole keskinäistä yhteyttä. Luotonantaja pystyy antamaan kuluttajalle selvityksiä pelkkien kuluttajan luotonantajalle antamien tietojen perusteella siinä tarkoituksessa, että kuluttaja tekee tietyntyypistä luottosopimusta koskevan päätöksensä, eikä luotonantajalla ole tätä ennen velvollisuutta arvioida kuluttajan luottokelpoisuutta. Luotonantajan on kuitenkin otettava huomioon kuluttajan luottokelpoisuuden arviointi siltä osin kuin tämä arviointi edellyttää annettavien selvitysten mukauttamista.
- 46 Neljännen kysymyksen jälkimmäisen osan yhteydessä on syytä muistuttaa, että direktiivin 2008/48 5 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että tämän direktiivin 5 artiklassa tarkoitetut tietojenantovelvollisuudet ovat voimassa ennen sopimuksen tekemistä. Tästä seuraa, ettei näitä velvollisuuksia voi täyttää luottosopimuksen tekohetkellä vaan se on tehtävä hyvissä ajoin toimittamalla kuluttajalle ennen luottosopimuksen allekirjoittamista kyseisen direktiivin 5 artiklan 6 kohdassa mainitut selvitykset.
- 47 Luotonantajalle kuuluvan selvitysvelvollisuuden täyttämisenä noudatettavan menettelyn osalta direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohdassa ei saman artiklan 1 kohdasta poiketen täsmennetä, missä muodossa siinä tarkoitetut riittävät selvitykset on annettava luotonantajalle. Kyseisen 6 kohdan sanamuodosta ja sen tavoitteestakaan ei siten ilmene, että nämä selvitykset olisi annettava erityisessä asiakirjassa, eikä siinä myöskään suljeta pois sitä, että luotonantaja antaa ne kuluttajalle suullisesti keskustellessaan hänen kanssaan.
- 48 Tämän direktiivin 5 artiklan 6 kohdan toisen virkkeen mukaan jäsenvaltiot voivat kuitenkin täsmennää luotonantajan velvollisuutta riittävien selvitysten antamiseen. Kysymys siitä, missä muodossa selvitykset on annettava kuluttajalle, kuuluu siten kansallisen oikeuden alaan.
- 49 Neljänteen kysymykseen on edellä todetun perusteella vastattava, että direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohtaa on tulkittava siten, että vaikkei se ole esteenä sille, että luotonantaja antaa kuluttajalle riittävät selvitykset ennen kuluttajan taloudellisen tilanteen ja hänen tarpeidensa arvioimista, kuluttajan luottokelpoisuuden arviointi voi kuitenkin osoittaa välttämättömäksi mukauttaa annetut riittävät tiedot, jotka on toimitettava kuluttajalle hyvissä ajoin ennen luottosopimuksen allekirjoittamista, vaikkei niiden vuoksi ole välttämätöntä laatia erillistä asiakirjaa.

Oikeudenkäyntikulut

50 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY säännöksiä on tulkittava siten, että**
 - yhtäältä ne ovat esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan direktiivin 2008/48 5 ja 8 artiklassa säädettyjen velvollisuuksien noudattamatta jättämistä koskeva todistustaakka on kuluttajalla
 - toisaalta ne ovat esteenä sille, että tuomioistuimen olisi vakiolausekkeen perusteella katsottava kuluttajan myöntäneen, että luotonantajalle ennen sopimuksen tekoa kuuluvat velvollisuudet on täytetty täysimääräisesti ja asianmukaisesti, sillä tällainen lauseke merkitsee näiden velvollisuuksien täyttämistä koskevan todistustaakan kääntämistä tavalla, joka vaarantaa direktiivissä 2008/48 myönnettyjen oikeuksien tehokkaan toteutumisen.
- 2) **Direktiivin 2008/48 8 artiklan 1 kohtaa on tulkittava yhtäältä siten, ettei se ole esteenä kuluttajan luottokelpoisuuden arvioimiselle pelkästään kuluttajan antamien tietojen perusteella, kunhan nämä tiedot ovat riittäviä ja kuluttajan pelkästään itse antamiin ilmoituksiin on oheistettu asiakirjatodisteet, ja toisaalta siten, ettei siinä velvoiteta luotonantajaa järjestelmällisesti tarkistamaan kuluttajan antamien tietojen paikkansapitävyyttä.**
- 3) **Direktiivin 2008/48 5 artiklan 6 kohtaa on tulkittava siten, että vaikkei se ole esteenä sille, että luotonantaja antaa kuluttajalle riittävät selvitykset ennen kuluttajan taloudellisen tilanteen ja hänen tarpeidensa arvioimista, kuluttajan luottokelpoisuuden arviointi voi kuitenkin osoittaa välttämättömäksi mukauttaa annetut riittävät tiedot, jotka on toimitettava kuluttajalle hyvissä ajoin ennen luottosopimuksen allekirjoittamista, vaikkei niiden vuoksi ole välttämätöntä laatia erillistä asiakirjaa.**

Allekirjoitukset